

ници не само че стига това на записаните ученици през 1895/96 уч. год., но го и надвишава с 8,640 изобщо ученици, когато разликата между броя на записаните ученици през 1895/96 и 1901/902 уч. год. е 20,879 въ малко спрямо началната година на намалението. Констатираното през този периодъ намаление се дължи на редъ причини, отъ които, като по-важни, ще посочимъ на следните: закриване на десетки училища, поради липса на сгодни и хигиенични училищни сгради или поради невявяването на законно число ученици; лошото економическо положение, особено на селското население, презъ разглеждания периодъ застави много родители, въпрѣки желанието си, да спратъ децата си отъ училище, да ги даватъ слуги или чираци, за да изкарватъ прехраната си; нехайството на кметовете тогава по прилагането на закона за задължителното учение е било тоже една отъ главните причини за намаление броя на учениците въ нар. първ. у-ща.

Презъ 1902/903 уч. год., благодарение по-широкото приложение принципа на задължителното учение, виждаме абсолютниятъ брой на учениците чувствително увеличенъ. Отъ нея година този брой постепенно и непрекъснато е нараствалъ, което продължава до 1911/912 уч. год., когато абсолютниятъ брой на учениците достига 406,581. На следната 1912/913 уч. год., поради балканската освободителна война, виждаме броятъ на учениците спадналъ на 197,305. Следъ свършването на войната, презъ 1913/914 и 1914/915 уч. год., абсолютниятъ брой на учениците се силно повишава и достига презъ последната година цифрата 492,839. Съ почването на общоевропейската война, следъ едно незначително намаление на абсолютния брой на учениците презъ 1915/916 уч. год., последниятъ презъ последующите години, вследствие откриването на нови първоначални училища въ повечето градове на окупираните презъ войната земи, наново се повишава и презъ 1917/918 уч. год. достига цифрата 493,188. Следъ свършването на общоевропейската война съ закриването на първоначалните училища въ отсепените на Югославия окупиранни земи, броятъ на учениците спада на 475,296, но на следната 1919/920 уч. год. започва наново да нараства, за да стигне, следъ едно слабо колебание, презъ 1922/923 уч. год. максималния брой 510,902 недостиганъ презъ по-ранните уч. години. Продължителната общоевропейска война се отрази твърде зле върху нормалния прирѣстъ на населението. Раждаемостта се силно понижи; детската смъртност, поради лишенията, епидемията и недостатъчната медицинска помощ презъ войните, се увеличи, вследствие на това отъ 1923/924 уч. год. абсолютниятъ брой на учениците започва да намалява, което намаление продължава до края на 1925/926 уч. год., когато спада на цифрата 391,850, колкото е билъ приблизително броятъ на учениците презъ 1910/911 уч. год. Намалението е продължавало само презъ

трите години — 1923/924, 1924/925 и 1925/926, като презъ последната година броятъ на учениците е спадналъ спроти тоя на учениците отъ 1922/923 уч. год. съ 119,050. Презъ 1926/927 и 1927/928 уч. год., когато военните години не оказватъ вече влияние върху броя на учениците отъ първите отдѣления на първоначалното училище, имаме едно увеличение на учениците и презъ последната година абсолютния имъ брой достига цифрата 438,532.

Изобщо, броятъ на учениците, макаръ и съ колебания, постепенно е нараствалъ. Обаче нарастването му не е ставало въ еднакъвъ размѣръ презъ всичките години. Какви сж размѣрите на ежегодните нараствания (+) или намаления (—), както изобщо, така и на учениците и ученичките, се вижда отъ следната таблица:

Години	Ученици отъ последующата година къмъ учениците отъ предишната					
	Ученици		Ученички		Изобщо	
	абсолютна разлика	%	абсолютна разлика	%	абсолютна разлика	%
1895/1896	—	—	—	—	—	—
1896/1897	— 5,262	— 27	+ 666	+ 17	— 4,596	— 17
1897/1898	— 5,142	— 28	+ 2,682	+ 42	— 2,460	— 10
1898/1899	— 1,419	— 08	+ 6,812	+ 103	+ 5,393	+ 22
1899/1900	— 6,778	— 38	— 2,248	— 37	— 9,026	— 36
1900/1901	— 6,651	— 38	— 737	— 10	— 7,388	— 30
1901/1902	— 2,369	— 14	— 433	— 06	— 2,802	— 12
1902/1903	+ 15,626	+ 95	+ 13,893	+ 199	+ 29,519	+ 127
1903/1904	+ 8,953	+ 50	+ 8,187	+ 98	+ 17,140	+ 65
1904/1905	+ 10,107	+ 54	+ 10,753	+ 117	+ 20,860	+ 74
1905/1906	+ 8,851	+ 45	+ 10,822	+ 105	+ 19,673	+ 65
1906/1907	+ 10,245	+ 49	+ 12,954	+ 114	+ 23,199	+ 72
1907/1908	+ 5,778	+ 27	+ 8,206	+ 65	+ 13,984	+ 41
1908/1909	+ 927	+ 04	+ 3,787	+ 28	+ 4,714	+ 13
1909/1910	— 2,980	— 13	+ 14,377	+ 104	+ 11,397	+ 31
1910/1911	+ 1,775	+ 08	+ 10,236	+ 67	+ 12,011	+ 32
1911/1912	+ 8,115	+ 36	+ 12,062	+ 74	+ 20,177	+ 52
1912/1913	— 124,935	— 540	— 84,341	— 482	— 209,276	— 515
1913/1914	+ 151,712	+ 1423	+ 96,279	+ 1062	+ 247,991	+ 1257
1914/1915	+ 22,523	+ 87	+ 25,020	+ 134	+ 47,543	+ 107
1915/1916	— 49,991	— 178	— 27,315	— 129	— 77,306	— 157
1916/1917	+ 37,986	+ 164	+ 24,164	+ 131	+ 62,150	+ 150
1917/1918	+ 9,152	+ 34	+ 6,353	+ 30	+ 15,505	+ 32
1918/1919	— 6,168	— 22	— 11,726	— 54	— 17,894	— 36
1919/1920	+ 13,772	+ 51	+ 9,067	+ 45	+ 22,839	+ 48
1920/1921	— 10,152	— 36	— 8,046	— 38	— 18,198	— 37
1921/1922	+ 10,635	+ 34	+ 15,883	+ 78	+ 26,518	+ 55
1922/1923	— 3,032	— 106	+ 7,479	+ 34	+ 4,447	+ 09
1923/1924	— 31,518	— 111	— 21,086	— 93	— 52,604	— 103
1924/1925	— 24,553	— 98	— 18,691	— 76	— 43,244	— 88
1925/1926	— 16,179	— 71	— 10,025	— 52	— 26,204	— 63
1926/1927	+ 2,050	+ 10	+ 8,854	+ 49	+ 10,904	+ 28
1927/1928	+ 16,668	+ 78	+ 19,110	+ 101	+ 35,778	+ 89

Отъ горните данни се вижда, че изобщо размѣрите на намалението сж по-слаби отъ тия на нарастването. Най-големо нарастване сж дали годините 1913/914, 1916/917, 1902/903 и 1914/915, а най-големо намаление — 1912/913, 1915/916 и 1923/924. Този фактъ се отнася и до учениците (м.) и до ученичките. По интензивностъ и граници увеличението на първите